Ч. 115 (13.660). Львів, субота 5. травня 1934. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“. Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІІ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КОНФІСКАТА „ДІЛА“.

Вчорашнє (114) число „Діла“ підпало конфіскаті за одну новинку. Це вже 18-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

Справа апостольського адміністратора для Лемківщини.

Із зовсім певного джерела довідуємося, що о. д-р Микола Нагорянський, іменований перед кількома місяцями апостольським адміністратором для девятьох деканатів Лемківщини відмовився від тої почести дефінітивно. Одночасно з тим він перейшов уже на емеритуру. Щодо обсади становища апостольського адміністратора, то кандидатура о. Масцюха, як довідуємося, не входять в рахубу. Можливо, що компетентні церковні круги звернуться в цій справі ще раз до перемиського епископа-помічника Преосв. Лакоти, або до Преосв. Чарнецького на Волині. Не виключене також, що на це становище покличуть когось із членів наших Чернечих чинів. Почуємо теж чутку, що вся та справа буде відложена ad calendas graecas.

Великий здвиг американських українців по церквах на Великдень.

НЮ ЙОРК, 9. квітня. (Вл. кор.) Цьогорічний український Великдень приніс одну велику несподіванку. В церкві св. Юрія в Ню Йорку, а також і в українсько-католицьких церквах у Брукліні, Джерзи Сіти та інших в околиці, явилося небувале досі велике число молоді на богослуженні. В Ню Йорку був такий великий здвиг народу на воскресній утрені опівночі, що не стало місця для людей. На тихій Службі Божій в год. 6.30 рано був такий сам натовп, серед якого переважала молода ґенерація, а в часі Великої Служби Божої, відправленої Преосв. Константином, явилася молодь також у великому числі і дорівняла старшим. Архиерейська Богослужба розпочалася в 11-ій годині з місцевими душпастирями, оо. Понятишином і Тарнавським як приявлення, о. Процьком, ректором інтернату (семинарія) при Українсько-Католицькій Вищій Школі у Стемфорді, як діяконом і 8 студентами зі Стемфорду, як асистою. Це була невидана досі на Великдень парада в нюйорській церкві, від часу її 35-літнього іствування, як це зазначив о. Понятишин у промові після проповіди.

Євангеліє відчитано у 4-ох мовах, а саме: владика читав по грецьки, о. Понятишин по латинськи, о. Тарнавський по українськи, о. Процько по староcлавянськи. Проповідь виголосив владика, закінчуючи побажанням відродження для кожної української родини, громади і всього українського народу.

Після проповіди виголосили промови оо. Понятишин і Тарнавський із зазивом до підтримки й жертв на школу в Стемфорді. Від о. Тарнавського довідалися вірні, що владика дає на утримання школи у Стемфорді біля тисячки долярів у місяць і крім цього ще яких 500 дол. на утримання питомців у Римі і в Галичині. Заповіджена збірка на школу у Стемфорді принесла 200 дол., крім звичайної дворазової парохіяльної колекти в часі архиерейської Служби Божої. В церкві були присутні в повнім комплекті СС. Василіянки з монастиря в Асторії під Ню Йорком.

Церемонію витання владики, деяких частин відправи в церкві і проповіди, а також і виходу владики з церкви серед прапорів і хоругов зловила на фільму фільмова студія Авраменка, щоб опісля висвітлити її серед інших „новин з українського життя“. Хоральну частину виконав мішаний Український Хор під управою гром. Теодора Онуфрика на велике вдоволення вірних. Після виходу з церкви ціла Сема вулиця між обома евнями була залита масою українського народу, як за добрих передвоєнних часів.

УСТУПАЄ ДВОХ МІНІСТРІВ.

Вперті поголоски про сподівану реконструкцію уряду в половині травня ц. р. кружляють далі. Крім премієра Єнджеєвича мав би уступити ще міністр скарбу д-р Завадзький. Також дотеперішній віцеміністр освіти Перацький відійде, а на його місце мав би прийти директор департаменту міністерства освіти Макух.

Військові конференції марщ. Пілсудського у Вильні.

Польська преса повідомляє, що в середу 2. травня марш. Пілсудський конферував з начальниками військ. Темою нарад були воєнні вправи. Марш. Пілсудський залишиться до 4. травня ц. р.

Сварки між польськими комуністами.

Робітниче свято 1. травня виявило, що польські комуністи поділилися на два ворожі табори. Один творять прихильники Л. Троцького, другий прихильники Сталіна, себто теперішньої політики в СССР. „Сталінівці“ святкували окремо, а „троцькісти“ брали участь враз із соціялістами.

Великі віча соціялістів у лісах.

Австрійські соціялісти уладили 1. травня ц. р. декілька більших віч у лісах біля Відня. На одне в лісі Тафельберґ зійшлося яких 10 тисяч соціялістів, які вислухали декілька промов і відспівали інтернаціонал. Віче відкрив поліційний агітатор. Озброєні відділи поліції окружили кордоном ліс і розігнали віче. Дійшло до сутички з поліцією. Поліція арештувала кількасять соціялістів, а між ними посла з Чехословаччини Якша.

Ліквідація політичних партій в Австрії.

НАРОДИНИ „ФРОНТУ БАТЬКІВЩИНИ“.

ВІДЕНЬ, 3. 5. ПАТ. Вчора уряд оголосив розпорядок про народини проурядової політичної партії т. зв. „фронту батьківщини“. Ця нова партія матиме публично-правний характер і репрезентуватиме державну політичну думку Австрії. Метою „фронту батьківщини“ — об'єднати всіх австрійських громадян на основі самостійної християнської, німецької і станової союзної держави — Австрії. У проводі „фронту батьківщини“ станув канцлер Дольфус, як провідник союзних держав. Побіч канцлера урядує рада провідників. При кермі кожного союзного краю стоїть краєвий провідник. Члени „фронту батьківщини“ можуть бути послами в закордонних установах тільки за згодою союзного провідника. Союзний провідник і краєві провідники матимуть право інтервеніювати в союзних краєвих і громадських рядах. Списки членів „фронту батьківщини“ оголошуватимуть прилюдно двічі до року. Назву „фронт батьківщини“ береже закон. Таким чином розпорядок уряду ліквідує всі політичні партії в Австрії.

У повені проєктів.

Спроба синтези і критики думок економічних статтей надісланих на конкурс „Діла“.

I.

На проголошений у „Ділі“ 15. січня ц. р. конкурс на статті п. н. „Як створити або розбудувати варстати праці для українців у рідному краю“, що для нього премії уфундував наш заморський земляк п. Тихий, наспіло — як уже відомо — 39 статтей. Пять із них було на основі оцінки жюрі преміованих і видрукованих на сторінках „Діла“. Жюрі у свому комунікаті заявило, що і в непреміованих статтях є теж тут і там думки чи проекти не позбавлені ширшого громадського інтересу. Через те, що всіх статтей видрукувати годі, та й більшість не дуже заслуговує зрештою на те, появилась необхідність вибрати цікавіші думки зпосеред „великих слів великої сили“, щоби вони таки зовсім не пропали безслідно.

У цій статті маю саме намір дати перегляд цілости конкурсу, хоч застерігаюсь, що це завдання сповняю не без закиду. Не потребую доказувати, що воно не легке. Матеріял дуже великий, деякі статті — це розміром цілі реферати.

На конкурс відгукнувся не лиш край, але й еміґрація. І так: Львів дав 7 статтей, галицька провінція — 8, Волинь — 6, заточенці з зах. Польщі — 2, ЧСР — 4, а решта, тобто 12 на жаль псевдо- і криптонімна, або автори, хоч і підписались, не подали місця свого осідку.

Статті вийшли зпід пер майже самих мужчин, бо — якщо залишити згадані псевдо- і криптоніми — то тільки 1 жінка зголосилась до конкурсу. Освіта авторів ріжна, від „простої грамотности“ до університетської освіти включно з науковою титулятурою. І хоч з цієї першої катеґорії не вийшли лавреати, проте не без цікавости можна було читати безпретенсіональні думки цих „невчених людей“, що хотілиб, аби наш нарід жив у гаразді, а не терпів від матеріяльних злиднів.

Назагал автори трималися теми. Тільки 2 статті доводиться здискваліфікувати як зовсім недоречні. Близько половина авторів опрацювала тему **загально,** аналізуючи наше господарське положення в його цілости і натякаючи лишень на ріжні можливости, що їх — на їхню думку — можна би зреалізувати і поліпшити тим господарське положення нашого народу. Який десяток авторів проектує розбудову **кількох варстатів** з ріжних ділянок господарства і обговорює їх подрібно. Решта спиняється біля **одного варстату** (годівля кріликів, куряча фарма, перерібка овочів, насінництво, тощо, чи капелюхарня, цегольня і т. і.) або розгортає **плян організації** промислу чи торговлі в нас мало чи зовсім непрактикований, вибираючи до того одну якусь ділянку. Ось напр. плян, я-

кий починає з покращання культури лену і конопель і ці сіль.-господарські продукти вяже з одної сторони з продукцією полотна, шнурів, хідників, тощо і їх збутом, з другої сторони — з олійним промислом. Така організація для нас не нова, нагадує прим. наш молочарський промисл, але нагадує саме те, що в нас найщасливіше зорганізоване. Цю форму організації розвинув у своїй статті широко інж. Я., виходячи від продуцента через відповідні варстати перерібки сирівців і фінансову установу до збуту шляхом звязаних тісно з ними торговельних станиць. Він дав докладну організаційну схему, пропонуючи 8 союзів продуцентів з усіми згаданими ступнями, завершуючи будову єдним організаційним центром. Як згадав я вище — така організаційна будова для нас не нова, хоч зреалізована тільки одною категорією продуцентів (МСоюз). Зате зовсім непрактикована в нас наприклад організація на велику скалю агентурної продажі виробів домашнього промислу, також відповідно зорґанізованого і поставленого. Це перш усього докладно представив п. Вислоцький з ЧСР (друге преміоване місце), який як добрий знаток у той спосіб зорґанізованого домашнього текстильного промислу і збуту його виробів, намагається защіпити і в нас цю ідею.

На цьому місці слід замітити ось що: чимало авторів не зрозуміло благородчої інтенції фундатора премій п. Тихого, а також інтенцій редакції, що проголосила конкурс на сторінках „Діла". В основі їх намірів не лежало запроектувати будову варстатика якогось „попитного артикулу, біля якого приютилось би десяток чи два або й три десятки людей. Ніхто не буде перечити, що капелюхарня, меблярня чи транспортове бюро з селянських підвод придалиб ся і поширилиб наш економічний стан посідання. Але вони, навіть колиб повстали, не поліпшилиб положення мас, збогачуючи в найліпшому разі одного чи кількох підприємців. Про помітне зменшення дошкульного сьогодні безробіття при зорганізуванні й більшої кількости таких варстатиків, говорити не доводиться. Тому стаття — яка мала навіть до подробиць опрацьований плян орґанізації того роду варстатика, не могла бути вирізнена, бо розминалась із метою конкурсу. Цією метою було найти проект чогось, що малоб усенародне значіння і що закріпилоб кращу екзистенцію як не мас, то бодай великого круга громадян. Такі проекти найшлись у деяких статтях, хоч не все були вони реальні, бодай у теперішніх обставинах (трудноші напр. деревного промислу, хоч не перечимо, що „можна в цій бранжі заробити міліони", фабрикація цукру — монополь і т. і.). Проекти, що лежать у межах спроможности і є доцільні, числом 2—3, повинні справді започаткувати в нас акцію, яка свідчитиме про омніпотенцію національної волі. Посторонні голоси, що вже відізвались — маю на думці голос б. посла Ол. Вислоцького про запроектовану інж. Котецьким курячу фарму, — доказують, що проекти ці корисні й актуальні.

Не хочу відібрати зовсім значіння тим усім проектам, що пропонують заложення одного чи кількох, такого чи іншого малого варстатика. Очевидно — такі варстатики, розсіяні у великій масі по цілій нашій національній території в Польщі, можуть заступити нам фабричний промисл і повести нас під господарським оглядом дуже далеко. Але вони мусять бути пристосовані до ріжноманітних потреб людини і мусять бути продуктом рухливости та підприємчивости великого числа людей. Маючи це на увазі, треба ці проекти в сумі (а не одинцем) уважати тематичним матеріялом і також їм приглянутись із близька.

В. Несторович.

Демонстрації і бійки в Америці.

По більших промислових містах відбулися на 1. травня масові робітничі демонстрації, здебільша безробітних. У Сінсінаті декілька тисяч демонстрантів несли куклу президента Рузвельта, яку спалили на площі та наклинкували проти держави. Поліція розігнала юрбу. Кількадесять людей важко ранених. У Торонто дійшло теж до сутичок поліції з безробітними, які намагалися понищити і пограбувати крамниці.

НУДЬГА І ДОНОСИ
радянської преси.

Беру першу з ґазет і дивлюся на величезні, як звичайно в радянських ґазетах, наголовки:

На чільному місці у три кольони йде редакційна стаття, яка називається: „Щодоби — 37.000 тон руди". Зміст цієї статті можна передати у кількох реченнях, які я і наводжу буквально (не міняючи мови й правопису) такий:

„Криворзький басейн — основна рудна база нашої металюргії".

„Погано розгортають у Кривбасі капітальне будівництво".

„На будовах погано організовано працю і тому продуктивність робітника часто становить 60—70 відс. від програмної".

„Занедбані житло-побутові умови будівників. Відставання капітального будівництва — справа абсолютно нестерпна".

„Гірників Криворіжжя треба включити до бойового змагання металургів. А це вимагає... рішучої ліквідації канцелярщини й засідательської метушні".

„У Кривбасі є три особливо відсталі рудні — Дзержинська, Фрунзівська й Артемівська. Вони тягнуть донизу весь басейн".

Закінчує ґазета свою редакційну статтю так:

„Криворожці повинні рушити в бій за реалізацію постави ЦКВКП(б)*) про Донбас, за здійснення ухвал XVII зїзду партії, за 37.000 тон високоякісної руди щодоби".

Поруч з редакційною статтею іде наголовок у пять кольонок: „На повний ход всі трактори, живе тягло". З наголовка видно, що справа йде про посівну кампанію.

Отже візьмемо і з того відділу кілька цитат:

Спеціяльний кореспондент з Новоукраїнки Юр. Дольд, пише під наголовком: „Загрозливий стан" таке:

„28. березня минув термін, встановлений обкомом*) для закінчення сівби ранніх в районі, а засіяно 27 відс. Коли зважити на те, що сіяли досі на підготовленому ґрунті, то

*) Примітка: Пояснення деяких скорочень: ЦКВКП(б) — Центральний Комітет Всесоюзної Комуністичної Партії більшовиків; Обком — Обласний Комітет; Політвідділ — політичний відділ, МТС — Моторово-тракторна Станція; Колгосп — Колективне Господарство; Райвиконком — Районний виконавчий комітет.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ТРАВНЯ 1934.

Д-Р ВАСИЛЬ ВИТВИЦЬКИЙ. 3)

Українські впливи у Шопена.

3. Один ноктюрн та інші композиції.

Українська народня пісня, що стала матеріялом, з якого повстав ноктюрн g-moll, належить до улюблених і дуже широко розповсюджених пісень. Микола Лисенко записав її в Катеринославщині і видав у „Збірнику українських пісень" (Київ 1905 р. випуск II., ст. 58, „Вийду я на гіроньку").*)

Пісня складається з двох самостійних частин. Першу з них ужив Шопен з деякими змінами як головну мельодію ноктюрну (означене нами „a"). Розпочинається вона так само довшою нотою від d² і секундами сходить до fis¹. У третьому такті мельодія переходить від g¹ до d². Ріжниці в мельодичних лініях пісні і ноктюрну невеликі і не мають суттєвого значіння (головно орнаменти). Другу частину пісні (від слів „А яж тої пригодоньки не боюся") використав Шопен як „b" ноктюрну, змінюючи її передовсім під оглядом ритмічним і скорочуючи.

Цікаво, що Шопен послужився навіть тою самою прикрасою (т. зв. обіжником), яка є на початку нашої пісні; ріжниця та, що в ноктюрні прикраса веться довкола терції тонічної, а в пісні довкола квінти. Зате мусимо підкреслити, що в пісні „Вийду я на гіроньку" так само як у ноктюрні g-moll виступають модуляційні вихили до рівнобіжної тонації B-dur. Лисенко із незвичайним відчуттям передав їх своєю гармонізацією пісні.

Порівнання виказує сильну залежність ноктюрну g-moll від згаданої народньої пісні, залежність, яка торкається в такій самій мірі його мельодики як і гармоніки. Та коли ми виказали поодиноко анальогії форми (в широкому розумінні слова), вільно нам також звернути увагу на цілковите спорідненння нашої пісні і ноктюрну g-moll Шопена під оглядом змісту себто настрою. У пісні і в ноктюрні є саме той „жаль", який домінує в більшості українських народніх пісень, а яким відзначається велика частина композицій Шопена.

З інших ноктюрнів Шопена дуже цікавий для нас g-moll op. 15, ч. 3, в якому маємо цілі дві частини, оперті на двох ріжних українських мельодіях. У першій частині ноктюрну бачимо мельодію пісні „Та забіліли сніги" (Лисенко „Збірник українських пісень", вип. II., ст. 32) змінену в той спосіб, що останній мотив пісні творить початок у шопеновій мельодії. У третій частині ноктюрну пізнаємо характеристичну колядкову мельодію. Багато мельодичних повторень запримічуємо при порівнянні ноктюрнів: c-moll, op. 48, ч. 1 з піснею ч. 61 у збірнику Александра Хведоровича (Одеса 1903); f-moll, op. 55, ч. 1 з піснями із Лисенкових збірників, вип. VI., ч. 10 і 19, вип. VII., ч. 23.

Більші або менші мельодії із питомими для нашої народньої пісні зворотами знайдемо в усіх майже родах композицій Шопена, не виключаючи навіть концертів (нпр. концерт e-moll). Є вони також у таких композиціях як етюди (нпр. етюд es-moll, op. 10, ч. 6), є й у мазурках. Мазурок cis-moll, op. 50, ч. 3. завдячує свою красу й оригінальність перш усього прегарній мельодії українського походження. Мельодії цієї вжив Шопен імітаційно вже на самому початку мазурка, а в його третій частині розвів її у чисто Бахівській поліфорії.

Наведені тут порівнання і доміри вказують на те, що у Шопена є багато мельодичних повторень за нашою народньою піснею. Анальогії знаходимо розкинені по всій творчости того великого композитора, що своєю музикою вплинув на цілий ряд визначних композиторів другої половини XIX. віку.

Та постараємося виказати, що ані на використанню цілих пісень (як це має місце нпр. у обох ноктюрнах g-moll), ані на повторенню поодиноких зворотів мельодій не кінчаться ще впливи української народньої музики на творчість Шопена.

*

Якщо впливи української народньої музики на Шопена кінчились би на тому, що він уживав поодинокі мельодії чи їх уривки, то вони не сягалиб ще так дуже глибоко у Шопенову музику. Так мається зрештою справа із музикою неодного композитора, нпр. Бетовена, який з українською нардоньою піснею запізнався головно за посередництвом кн. Разумовського. А проте є деякі моменти, які вказують на те, що Шопен більше заслухався в нашу народню пісню, ніж це моглоб видаватись на підставі самих ужитих в нього мельодій.

Кілька заввваг муситься присвятити питанню, яке взагалі було відношення Шопена до народньої пісні і як дивився він на ролю тієї пісні в артистичній музиці.

Шопен не був прихильником гармонізації і обрібу народніх мельодій: його одинокий твір того роду op. 13 „Фантазія на теми польських пісень" (між якими знайшлася також наша коломийка) походить з першої доби творчости композитора. Зрештою Шопен писав його не так із власної артистичної потреби, як більше під впливом тогочасної моди „роблення" всяких фантазій і варіяцій на народні і взагалі чужі теми. До дуже цікавих висновків доводить перегляд мазурків Шопена, що був тою ділянкою його музики, яку творив ціле своє життя.

(Докінчення буде.)

*) Щоби злегчити порівнання згадаю, що цю пісню опрацював Василь Барвінський і помістив у своїй збірці „6 фортепянових мініятур на українські народні пісні" (Universal Edition), як ч. 5. п. з. „Думка". Барвінський задержав подану Лисенком мельодію без найменшої зміни. Тонація у Лисенка і Барвінського e-moll.

очевидно, що нинішні темпи особливо загрозливі.

Замісць виявити справжні причини відставання, перерозподілити (!) сили, замісць мобілізувати партійні організації на боротьбу за якість, провід району розгубився, пішов лінією найменшого опору.

Заступник начальника політвідділу*) Новоукраїнської МТС*) Липченко в присутности вашого кореспондента умовляв голову колгоспу*) „Нове Життя" — сіяти вручну по стерні, хоч той категорично суперечив, правильно говорячи, що від такої роботи не чекати високого врожаю.

Це непоодинокі факти ігнорування якости. У колгоспах імени Молотова, „Комінтерн", „Партизан" — сіють неперечищеним насінням.

Сьогодня голова колгоспу „Жовтнева хвиля" звернувся до голови райвиконкому*) Марієнгольца з проханням допомогти обміняти 16 центнарів непридатного до висіву вівса. Марієнгольц відповів:

— Сій, що є.

Трактори в Новоукраїнському районі відремонтовано так, що більшість з них перестоює. У піщанобродській М. Т. С. з 19 „Інтерів" стоїть 16. У колгоспі імени Лаврентія — 3 трактори не працюють, бо нема причіпного знаряддя. У леонтовичській сільраді ось уже шостий день стоїть 5 тракторів. А разом в районі вийшла з ладу половина тракторів. Який тут мав бути вихід? Треба було оперативно, використавши всі внутрішні можливости, повторно відремонтувати машини, організувати на полі пересувні майстерні для швидкої допомоги.

Тут зробили інакше: знайшли вихід в тому, що практикують неприпустимо мілку оранку на 8 цм. Плугами не орють, а просто таки ряпають зверху землю.

Не зважаючи на загрозливий стан з сівбою — на базарах повно людей. Акуратно святкують вихідні дні. 25-го березня влаштували собі вихідний день навіть колгоспники передової артілі „Правда". Голова Колгоспу ім. Котовського Стензя таксамо наказав „соблюдать" 25. березня вихідний день.

Цілком очевидно, що без серйозної **практичної допомоги** (всі підкреслення беремо з цитованої газети. Д. Г.) від одеського обкому партії, допомоги швидкої, рішучої, без оперативного втручання район **провалить весняну сівбу**".

В телеграмі РАТАУ (Радянського Телеграфного Агентства України) з Тирасполя, під наголовком: „На увагу молдавського Обкому" находимо такі відомости з посівного фронту:

„Вкрай незадовільно працюють трактори обох МТС. 4 трактори піщанської МТС (директор тов. Подар, нач. політвідділу тов. Мельников) за 3 дні вибрали в колгоспах „Друга пятирічка" ім. Леніна тільки 20 га".

„У **рибницькому районі** (секретар РПК, то пак Районного Партійного Комітету — тов. Абрамович, голова РВК, то пак Районного Виконавчого Комітету т. Сулима) трактори дуже часто перестоюють через брак пального. 24. березня в артілі „Звільнена Бесарабія" трактори стояли з цієї причини цілий день. Того-ж таки дня 20 підвід, приїхавши по пальне, простояли марно на подвірі воронківської МТС, бо завідувач бази Буберман виїхав до Рибниці".

„У **кодимському** районі артілі: „III-й вирішальний", „Друга пятирічка", ім. Яковлева продовжують сіяти вручну. У колгоспі ім. Фрунзе жадного га ще не засіяли сівалками, а голова управи Митиченко, парторґанізатор Тимкован вечорами скликають наради, виголошують промови, а в полі не бувають. 25. березня, з дозволу цих „керівників" колгоспники влаштували вихідний день.

В колгоспах „Авангард", „1. травня", ім. Сталіна **рибницького** району, таксамо сіють руками, в забуряненний грунт".

Цю телеграму редакція супроводжує такою нотаткою: „Звертаємо увагу молдавського обкому на ці неподібні факти, насамперед на геть незадовільне використання тракторів у Балтському і Рибницькому районах".

С. Винницький у кореспонденції з Київа, накликує: „Краще керувати відсталими районами", В. Фесенко з Прилук на Полтавщині (які тепер належать до Донецької Округи) бідкає у кореспонденції: „Чи не можна швидче", та майже вся друга сторінка зайнята статтями під такими наголовками: „Ще міцніше напалягти на організацію хлібозакупівель", „Працюють над пляном" та „Ф. Д." під ударами саботажу". Остання величезна стаття трактує про саботажі у фабриці паровозів у Луганську. Третя сторінка містить статті: „У відстаючих радгоспах", „Іржа функціоналки на нових верстатах", бібліографію про книжку Фіхтера: „На тракторі" і відділ: „З фронту індустріялізації". На 4-ій сторінці надруковані оголошення і ріжні телеграфні інформації здебільшаззакордону. Але й тут є такі вістки як: „Качанівський колгоспний курорт" та „Розведення коропа на Україні".

Дмитро Геродот.

(Докінчення буде.)

Українське свято праці.

Перший травня в „СУПРУГА".

З нагоди 1-го травня „СУПРУГА" у Львові уладив членські сходини, які відбулися в салі „Української Бесіди" в 12-ій год. вполудне. Сходини відчинив коротеньким вступом голова „СУПРУГА" **Гр. Гладкий,** підкреслюючи вагу свята в пристосуванні до наших умовин. Потім незвичайно цінний реферат виголосив **пос. Остап Луцький.**

У свому часі українська влада проголосила день 1-го травня державним святом молодої Української Держави. Ідеєю тієї постанови було, щоби український нарід — нарід праці по своїй будові — не тільки був, але щоби хотів бути нацією праці; — щоби праця й право до праці перестали бути в свідомості народу знаменем пониження й неволі. Бо століття політичного й господарського поневолення зложились на те, що навіть працюючі українські люди дуже часто вважали працю карою за первородний гріх, допустом Божим. З другого боку — українець працюючий для себе, але на чужому й серед найпоганіших умовин засвоїв собі бажання перехитрити переможця і де лиш удасться — зменшити напругу своєї праці без утрати зарібку, а дати гіршу працю за недостатню винагороду.

Суттєвим предметом побажання сучасної людини є перемога в життєвій борні. До цієї перемоги веде лиш великий тренінґ труду, а вартість людини є однозначна з напругою його волі до трудового змагання. Кожна нація перетворюється в один великий табор праці. Апостоли лінивства стають предметом громадянської погорди. В таких умовинах вибивається й людина праці в нас українців, а працю наших службовиків по установах знаменує найвища посвята

Окремо спинився п. посол над справою безробіття і звернувся до зібраних з апелем піддержати недавно основане Товариство для дослідів над безробіттям.

Незвичайно богатий змістом і гарно виголошений реферат п. посла Луцького зробив найкраще враження.

Сходини закінчилися відспіванням національного гимну.

Арештування у Відні.

Комуністи і соціял-демократи намагалися уладити демонстрації проти уряду в 12-ій і 20-ій дільниці Відня. Поліція демонстрантів розігнала і деяких арештувала. Заворушення на 1. травня не вдалися, бо поліція розігнала учасників. Двох поліцистів і 20 учасників поранили. Поміж арештованими є теж націонал-соціялісти.

—о—

По широкому світі.

— До каналу Ляманш упав анґлійський літак, який вертався з Женеви до Льондону. Летун і двох анґлійських студентів врятувалися. Літак знищений.

— Французький уряд дозволив Троцькому поселитися в одній місцевости віддаленій 300 км. від Парижа.

— До Туреччини відлетів віцеміністр комунікації інж. Бобковський з метою наладнати правильну летунську комунікацію між Туреччиною і Польщею.

— Внаслідок нечуваної спеки у Німеччині горять ліси і фабрики. Недалеко Фоєр згоріло 600 гектарів ліса, а в Кобурґу фабрика каросерій з маґазинами бензини і лякеру.

Користаймо з фахових шкіл!

Під увагу батькам і молоді.

Наше фахове шкільництво розмірно молоде та вбоге числом, хоча вартісне якістю. Одначе наша суспільність не доцінювала його давніше зовсім, а тепер теж не цінить як слід. Священик, учитель, судця, пізніше адвокат, рідше лікар та інжинір це була звичайна життєва карієра нашої молоді до війни.

Війна багато в цьому змінила. У нас попри великий зріст числа покінчених студентів фільософії, права, медицини, техніки прибуло багато молоді з покінченими ріжного роду практичними студіями, які досі були у нас мало відомі, як вищі студії торговельні, ріжнородні технічні, передусім агрономічні, фармацевтичні та інші студії. Одначе це все майже виключно високо-шкільники. Натомісць розмірно небагато прибуло нам молоді з покінченими фаховими студіями середніми, які для нас найбільше надаються. Бо наші господарські підприємства ще невеликі і вимагають попри високоосвічених керманичів добрих, з середньою освітою фаховою, більше практично, як теоретично вишколених співробітників; а таких у нас поза торговельниками є дуже небагато.

Причина цього, попри недоцінювання тих шкіл у нас, є також мала скількість українських фахових шкіл. До війни була одинока торговельна школа Т-ва „Просвіта" і кравецька „Труду" у Львові, господарська Т-ва „Просвіта" в Милованні і Т-ва „Сільський Господар" у Коршові та молочарський курс у Стрию. По війні прибув ще курс абітурієнтів при Торговельній Школі, фахова школа СС. Василіянок у Львові, господарські курси в Ланчині і Сушині та фахово-доповняючі школи у Львові, Тернополі, Перемишлі і Станиславові. Ось і весь наш дорібок на цьому полі, бо торговельні школи у Станиславові й Городенці не удержалися.

Тому увага наших рідношкільних діячів у краю повинна бути під цю пору спрямована на розбудову фахового середнього шкільництва. А покищо треба нашій молоді користати передовсім з державних, а там, де їх нема, також з чужих приватних шкіл фахових. Доступ до них не є тяжкий, як це дехто, заохочуючи молодь до гімназії, представляє: навпаки — наші фахові школи приймають молодь без обмежень, ще й дають їй ріжні пільги, а до чужих теж не трудно дістатися.

Тепер часи тяжкі, за працю не легко. Та коли візьмемо під увагу, що в нашому господарському житті працює багато некваліфікованих людей, що господарське життя розбудовується у нас і щораз нових сил буде потребувати, то виглядн на працю по скінченні фахових шкіл у нас є і будуть ще рости. Тому можемо щиро фахові школи поручити, тимбільше, що наука в них недорога, бо коротка: 1—4-річна.

Д. Ковекець.

За українську ґімназію у Кремянці.

Кремнець, 25. IV

У перших днях жовтня минулого року скінчила 15 літ життя кремянецька українська ґімназія С. Міляшкевича. Подія для волинських українців велика, навіть дуже велика.

Але пройшла вона зовсім незаміченою ані в пресі, ані якимсь актом у стінах самої ґімназії або нашого міста. А це тому, що ювилей цей припав на час політичного судового процесу проти української молоді, який відбувся саме тоді в Кремянці та в якому на лаві обвинувачених засіла значна кількість учнів, або бувших учнів тої ґімназії.

Отже під сумним знаком пройшло це свято пятнацятиліття одного з трьох наших культурних огнищ на Волині, що й без того стоїть декому більмом в оці. Коротко кажучи, на ґімназію від процесу повіяло вітром кладовища.

Українська ґімназія у Кремянці повстала, як державна школа, за часів Гетьманату і як істнуюча вже станиця культурна, пристосувалася — після довгих зволікань з видачею дозволу на її дальше істнування — до вимог нового життя, коли західня Волинь знайшлася під владою Польщі. З початку безправна, пізніше з повними правами середніх шкіл, з яких то прав і користує понині.

Одначе в останніх роках якась чудна атмосфера утворилася навкруги ґімназії. З одного боку тут видно найбільшу жертвенність батьків, які вчать у ґімназії свої діти (є такі, що платять за науку щомісячно 75 зол.!), найбільшу дбайливість учнів (як правило: найбільший зпоміж інших середніх шкіл міста відсоток зданих матур), самовідданість дирекції і вчителів, що побирають мізерну плату за свою тяжку працю (а іноді зрікаються платні за літні місяці): з другого боку — постійне, коли кінчається шкільний рік, ставлення на чергу питання про замкнення ґімназії. І так власне тягнеться з того року, як п. концесіонера ґімназії С. Міляшкевича призначили інспектором Духовної Семинарії у Кремянці і він відійшов від директури в ґімназії.

Прикрі чутки про замкнення ґімназії, що можуть — очевидно — підірвати її матеріяльно, поширюються вже довший час (кілька літ) ріжними чинниками. Дехто базується при цьому на вимогах, що їх диктують приписи шкільної влади, ставлені до ґімназії. „Не відповідає будинок", „порука маєткова потрібна", „нема ґімнастичної салі" і т. п. Але пятнацяті роковини записуються до її історії саме тим, що всі повищі закиди, коли вони й дійсно мали якесь оправдання перше, тепер відпадають. Бо хоч ґімназія міститься в нанятому помешканні, але його збільшено вдвоє; поруку маєткову дають батьки; саля ґімнастична вже давно є; учителів допускає до навчання (всім відомо) по довгій перебірці зпоміж кандидатів Рівенська Кураторія. Залишаються ще хіба тільки такі справи, як поповнення ґімназіяльної бібліотеки й оборудування в належний спосіб фізично-природничого кабінету, а також... поборення постійних спліток, що навколо ґімназії пускають її вороги.

Слід іще зазначити, що візитації, коли відбуваються, залишають назагал прихильні й додатні для школи характеристики; про те саме свідчать і результати іспитів. Таксамо йде назустріч ґімназії Кураторія у випадках неможливости відразу задовольнити якісь вимоги шкільних приписів. Одначе коли ґімназія просить якоїсь допомоги, її ніколи нема. Довгий час, нпр. просили призначити для ґімназії хоч один етат: їздили, балакали, писали прохання й меморіяли, але з тих просьб нічого не вийшло. Подібно буває і з затверджуваннями учителів.

А одночасно вже три роки не може дістати затвердження в суді Т-во, яке намагаються заложити деякі громадяни українці міста Кремянця, що мало би взяти на себе матеріяльне забезпечення ґімназії. Вже й гроші за затвердження статуту побрали, а віз все на місці стоїть, бо ще треба зложити посвідки, що... основники українці

Але поруч тих прикрих і шкідливих для нашої ґімназії фактів мусимо зазначити тут прихильне відношення до ґімназії за час всього її істнування Повітового Кремянецького Соймику й маґістрату м. Кремянця: щороку в буджеті тих двох інституцій були якісь суми, як субвенції

для української ґімназії. За це й належиться тим інституціям поляка. Також соймик у Дубні минулого ще року теж приходив ґімназії зі своєю допомогою. На жаль, в останньому році він уже уважав це зайвим...

В теперішньому часі, як зазначено, ґімназія потребує доброї бібліотеки й належно обставленого фізично-природничого кабінету. А в просьбі дозволу за збірку для направи того дефекту — відмовлено...

Направа стану ґімназії з найближчим шкільним роком повинна бути переведена через а) масовий наплив дітей до ґімназії, що відразу вдвоє чи втроє знизить платню за навчання дітей; б) зголошення до ґімназії якнайбільше дітей духовенства, що дало би можливість просити волинського владику Олексія взяти ґімназію під свою високу опіку, бо в ґімназії майже виключно вчаться православні; в) заложення для дітей інтернату, де би діти були завжди під належним доглядом і не могли би підпадати під вплив несовісних „просвітителів молоді", або брудних совістю недоучків, що їх розплодилося тепер за багато; г) жертвенність громадянства на ґімназію індивідуальну і збірну; ґ) збудування власного будинку.

До тебе, громадянине Кремянеччини, цей голос. Дай-же відповідь на нього не балаканиною, а ділом.

Кремянчанин

Століття „Зорі" Маркіяна Шашкевича.

Опінія митрополита Михайла Левицького про „Зорю". — Заборона друкувати „Зорю" на підставі опінії о. Венедикта і митрополита Михайла Левицьких. — „Русалка Дністрова". — Чого не було в „Русалці" з того, що мало бути в „Зорі"? — Слідство в справі „Русалки". — Гідна постава М. Шашкевича. — Доля рукописів „Зорі".

(Докінчення.)

Видко, маленька книжечка завдала багато праці вченому професорові, бо він щойно 19. травня 1835 р. звернув рукопис консисторії зі своєю опінією, якої досіль не відшукано. Думки Венедикта переповів другий Левицький, митрополит Михайло, відсилаючи 1. червня 1835 р. рукопис із рецензією до президії губернії разом із своїм звідомленням.

Із доповіді митрополита в німецькій мові подаю в перекладі першу її частину, яка відноситься до „Зорі", щоб переповіданням її не наразити себе на закид нехоті взагалі до роду Левицьких. У своїй доповіді писав митрополит і пізніший кардинал (в усякому разі не за заслуги для української церкви, тим більше для української нації) Левицький ось-що:

Ваша екселенціє! Відсилаючи назад рукопис „Зоря, писемце, посвященое рускому языку" Руслана (Russland!) Шашкевича, який переслала мені в. екс. з письмом вис. президії з датою 23. лютого б. р. 3.819, почуваюся до обовязку ось-що сказати в цій справі: а саме шодо допущення до друку згаданого саме рукопису:

Згідно з вказівкою в. екс. я передав цей рукопис докторові теольоґії й професорові, по чесному крилошанинові Венедиктові Левиць-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ТРАВНЯ 1934.

ДМИТРО БАНДУРЕНКО.

Штука написати фейлетон.

Сон не брався моїх повік. Після довгих місяців уперше вдалось мені дістати позитивну відповідь від редактора, що мій останній фейлетон буде видрукований. Але він не знає ще коли; мабуть у найближчих днях. У редакції за багато матеріялу, спершу мусять піти актуальні речі; це від нього не залежить, бо першенство мають політичні статті.

Питався я теж за гонорар. На гонорарі не менше мені залежало як на друку фейлетону. Хотів я раз краще пообідати, підстригтись, мав охоту на скарпитки без дір, черевик варта би залатати, бо підошва підтерта. Нагадав я собі слова одного товариша (що теж хорує на ту саму недугу — писати фейлетони, які не йдуть до друку), що правдивий фейлетоніст повинен завсіди бути трохи голодний і мати всякі діри, не тільки в черевиках.

І так у ліжку думав я напереміну про фейлетон і гроші. Не вірив я якось у дві ті речі в одній комбінації: щоб видрукували, ще й заплатили. Якось минулого місяця казав до мене літературний референт:

— Ви, пане товаришу, зовсім незорієнтовані в наших літературних відносинах. Навіть письменники з іменем не можуть жити з пера. Хіба що писали би щось популярного і то так багато, щоби кожного місяця давали якусь більшу річ в інше видавництво. А жити з часописних фейлетонів? Гляньте...

Відчинив шуфляду і показав цілу скирту рукописів:

— Усе це жде на друк. Без гонорару. Ще вдячні, що їх видрукують. Правда, це не професійні письменники, тільки аматори, але їх нариси часто краще підходять для нас, нелітературного часопису...

Важко було це слухати і мабуть від тих важких дум я заснув. Щось мав я собі купити. Але що? Не міг нагадати собі. Приснився мені сон. Велика купа грошей, самих банкнотів, таких з Косцюшком. Ділю цю купу на три менші. Одна для „Рідної Школи", друга для голодних у Радянській Україні, третя... Що з тою зробити? І ту теж поділив на дві частини: одну для Академічного Дому, другу для Інвалідів. Стою і всміхаюсь: „Нехай знають, який я патріот..."

Але треба би щось і для себе взяти. Хоч на чорну годину. Тягну один банкнот, а це шкарпетка... Потягнув із нею шклянку з водою і мій „шляфкамрат" пробудився.

Ні він ні я не могли довго заснути. Він гнівався на мене, а я на себе, що випустив із рук стільки гроша.

Та ось бачу перед собою число „Діла". Є в ньому мій „Мурцьо". Таки у фейлетоні!

— Пане редактор! я такий вам вдячний...

— Нема защо.

— Якби ще так могли — —

— Що ви вже говорите про дальші?!

— Ні, я про гоно — —

— Я-ж вам казав, що при нинішній кризі...

— Розумію, розумію...

Заплющую очі. Не хочу псувати собі гарного враження. „Правдивий фейлетоніст повинен... голодний... Письменники з іменем не можуть жити з пера..."

Приходить до мене диркетор цирку і каже:

— Пане! я читав нині ваш фейлетон „про котика „Мурця..." Ми маємо у себе кілька тресованих котів, але вони вже старі. Нам треба молодого, інтелігентного, такого як ваш Мурцьо. Даємо вам за нього сто золотих!

Отже таки за один фейлетон можна дістати 100 золотих!

Я аж підскочив з радощів. І аж тоді побачив, що це знову сон... Холодний піт облив моє чоло.

Боюся йти до редакції. Йду аж годину пізніше, як звичайно. Таки є мій фейлетон. Але не про „Мурця". Беру один примірник із адміністрації і збігаю по сходах, щоб спокійно прочитати його „на валах", на лавочці.

— Боже мій! цеж не мій фейлетон, а куснї з мого приватного листа до редактора...

Лють мене охопила. Йду просто рішений сказати йому, що думаю про таку методу.

— Пане редакторе! ви мабуть помилились... Це-ж не мій фейлетон, а лист...

— Перше був лист, а тепер фейлетон.

— Я-ж не думав давати цього до друку...

— Саме тому, що не думали, вперше за весь час написали щось цікавого.

Я витріщив очі і не розумів. А він спокійно каже:

— Ви уявляєте собі, що написати фейлетон це проста справа. Тимчасом це велика річ. Є такі люди, що мусять чекати ціле життя, заки не вмре їм хтось близький або не збанкрутують і тільки тоді одніський раз на віки вічні вдається їм фейлетон. Я хотів показати вам, яка це штука і мусів узяти ваш приватний лист, переробити його, додати дещо з бруліону попереднього фейлетону і аж тепер гадаю є тут щось. Але це не правдивий фейлетон, тільки спроба.

— Щоби мене заохотити?

— Ні, щоби вам доказати, що редакція не страшна фабрика і хто до неї входить, ніколи не знає, чи не втратить там пальця або цілої руки, коли підложить їх у невідповідне місце.

кому для докладного розсліду. Згідно з його тут у залученні 2/2 доданою опінією містить цей рукопис як щодо змісту, так щодо вжитих висловів багато такого, що можна закинути зі становища тутешніх провінціяльних відносин, отже не надається до друку.

З цією думкою професора й почесного крилошанина Венедикта Левицького я цілком погоджуюсь і не зважаючи на те, що цей рукопис цензурна влада признала дозволеним до друку згідно з загальними цензурними нормами, на мою думку, він із уваги на провінціяльні відносини цілком не надається на це, бо він

1) пригадує сумні історичні події щодо релігійних і політичних утисків, які витерпіли тутешні мешканці й тубільці українці від поляків головно під намовою езуїтів і через жидів, ужитих як знаряддя до цього, а з чого вийшли криваві репресії в козацьких війнах під проводом Хмельницького, які ще досіль заховались в народній традиції, і через це може викликати (Зоря) гіркі почування — і

2) ця книжечка моглаб дати тим, що на привязаний до цісарсько-австрійського уряду греко-католицький клир і на українсько-(ruthenisch) галицьку націю дивились косими очима, причину поширити думку, неначе вона схилялась би до Росії й до незєдиненої церкви, а це головно з тієї причини, що цю книжечку склав вихованець гр. кат. семінарії Мартин (!) Шашкевич під видуманим іменням Руслан (Russland!), і не містить нічого путнього в собі — далі

3) хоч не треба би спинювати росту літературних талантів поміж молоддю, та не можна піддержувати тенднеції, яку вибрав собі цей вихованець, як із уваги на нього самого, так і інших, бо — для нього найближче покликанню поле — богословська мораль, поучення народу, студіювання біблії й церковна історія. На цьому полі він почуває в собі такий великий нахил спробувати літературних сил у народній мові, написати загальнокорисне моральне народне письмо й цим визначитися, у справі чого він дістає від мене вказівку. Також

4. Тепер запримічується нахил і тенденцію у молоді осягнути розвідками й віршами авторську звісність, а цієї схильности тим менше повинно бути в кандидатів духовного стану, що

а) їх спинюється через це в їх фахових студіях, і що

б) вони деколи можуть стикатися з одиницями із шкідливою тенденцією й переверненими поглядами.

На карб інтелігенції обох Левицьких треба покласти те, як ті аристократи й через це противники української народньої мови попрацювали з Руслана, більше романтично-поетичного ніж слованського імення, зробити „Руссланд" — Росію. У всякому разі два камені зі спільною назвою „Левицький" здавили й припечатали „Зорю" Шашкевича. Її дальша історія чисто формальна. Президія ґуберні відіслала обидва цензурні примірники рукопису „Зорі" з опініями обох Левицьких 4. липня 1835 р. до віденської надвірної поліції, звідки одержала назад обидва цензурні примірники разом із письменною забороною з 31. липня 1835 р., друкувати „Зорю" Шашкевича.

Що містила в собі „Зоря", дещо можна сказати певно, а дечого тільки здогадуватися. У своїх спогадах написав Яків Головацький, будьто він переписав текст „Зорі" й видав його в Будапешті п. з. „Русалка Дністровая" з датою 1837 (у дійсності вийшла під кінець 1836). Але сам Головацький оповів, що ще в часі переписування „Зорі" для цензури „Шашкевич відніс до цензури копію малюнку Хмельницького, який відрисував один семінарист, виясняючи цензорові, що це ein verdienstvoller Mann und Feldherr (заслужений чоловік і полководець)" і в тійже мінуті одержав дозвіл на друкування". Не увійшов до „Русалки" й життєпис Хмельницького, зґаданий у рецензії Копітара. Нема в ній і зґаданої там само суплікн. Остання це без сумніву Некрашевичів „Замисл на попа", що ходив у рукописних копіях без означення авторства головно по Наддніпрянщині. Від Шашкевича переписав собі цю річ латинкою Жеґота Павлі й копія її зберігається разом з іншими його паперами в Ягайлонській Бібліотеці в Кракові. Нема в „Русалці" також ніяких уривків пісень про Богдана Хмельницького, що були в „Зорі".

Без сумніву були в „Зорі" всі писання Івана Вагилевича, які приходять у „Русалці", сконфіскованій також на підставі опінії Венедикта Левицького, як цензора українських книжок. Що більше, у днях 13—15 червня 1837 р. він перевів слідство з усіма трьома названими авторами писань у „Русалці". І саме в часі того слідства зізнав Вагилевич 14. червня, що підписані його йменням речі він зладив у 1834 р. й дав Маркіянові Шашкевичеві до альманаху „Зоря". Після нього зізнавав Головацький 15. червня, заявляючи, що свої речі з „Русалки" написав коло 1834 р.

Щодо писань Шашкевича в „Русалці", з певністю можна твердити, що передмова до неї або нова, або змінена й що не було в „Зорі" рецензії на видане в 1835 р. в Перемишлі „Ruskoje Wesile" Осипа Лозинського. Про свої писання в „Русалці" сказав Шашкевич на допиті 13. червня, що він виготовив їх перед чотирма або пятьма роками, коли, будучи в світському стані, ходив на дволітній фільософічний курс.

Шашкевич був добре свідомий того, що робив. Його допитував Венедикт Левицький першого й він не мав змоги порадитися з кимсь що та як говорити. Тому й щира правда — такі слова Шашкевича: „Я пробував своїх сил в українській мові, як своїй рідній, що значно ріжниться від московської й церковної мови, і думав покласти підвалину під її дальший розвиток і через це зарадити недостачі української літератури.

„При писанні низки моїх речей головною моєю ціллю було прикластися до культури української мови й причинитися до літератури в цій мові, наскільки позволяли на це мої слабі сили. А що я/переконався, що ця мова значно ріжниться від церковної й московської мови, шукав я її в устах народу; тому, де трапилась мені нагода, за прикладом Вацлава з Олеська, збирав я народні пісні, народні байки, щоб із них докладніше дослідити будову української мови".

Свідомість надає виступові Шашкевича окремого значіння. Треба схилити голову перед людиною, життя якої скапало в праці для ідеї національного відродження Галичини, серед неймовірно твердих відносин на галицькому камянистому ґрунті. Не тільки українська література, але й школа й церква має йому дещо завдячувати. Звідкиж теперішня тиша в століття „Зорі" Шашкевича? На доказ, як мало скришів і став плодовитшим галицький камянистий ґрунт.

Не відшукано й досіль рукопису „Зорі" Шашкевича. Головацький пригадував собі, що між рукописами, які передав цензурний комітет у 1848 р. до університетської бібліотеки, була й „Зоря". Але не написав, чи один чи два примірники. Крім того був примірник, з якого переписував Головацький для „Русалки". У часі свого довгого пошукування я почув в одному місці слова Данте: „Lasciate ogni speranza!" Але все таки, хай і один примірник вернув із напів зогнилими рукописами з львівської університетської бібліотеки до поліції, як писав видавець творів трійки Коцовський, лишається ще один примірник із цензури й другий, з якого переписував Головацький. Тільки старанне перешукання святоюрських закамарків і перегляд зборів людей, що закуплювали вишкартовані з урядів папери, зокрема всієї спадщини по Жеґоті Павлі, може поставити ясно справу, є надія, чи нема надії відшукати „Зорю", а бодай роздобути докладну вказівку про її зміст. Та для одних це неможливе, для інших байдуже, бо якже інакше може бути на камянистому галицькому ґрунті.

М. Возняк.

З орґанізаційного руху.

НАРАДИ УНДО В ПІДГАЄЧЧИНІ.

Боків. Нарада відбулася 6. квітня ц. р. Обговорювано справу громадських виборів і нар. орґанізації. По дискусії вибрано місцевий партійний комітет, до якого увійшли: голова п. Василь Галій, заст. голови п. Іван Фурдай, с. Василя, секретар п. Корнель Сабат, скарбник п. Іван Фурдай.

Шумляни. Нарада відбулася 7. квітня ц. р. в год. 12-ій вполудне. Головою місцевого комітету вибрали о. Миколу Старуха, заст. голови п. Миколу Католика, секретарем п. Корнеля Водвуда, скарбником п. Костя Букавина.

Славятин. Нарада відбулася того самого дня (7. квітня) в год. 3-ій пополудні. Вибрали місцевий партійний комітет у складі: голова п. Осип Пригода, заступник п. Олекса Лвуш, секретар п. Олекса Костів, скарбник п. Кость Мартиновський. На всіх тих нарадах промовляв п. Гринько Скасків.

Литвинів. На третій день Великодних Свят, 10. квітня ц. р., відбувся перший районовий зїзд громадських комітетів УНДО з восьми сіл, які мають творити литвинівську волость. Учасників було 61 осіб. Про політичне положення українського народу, зокрема про умовини на Великій Україні, говорив заступник голови ПНК та ініціятор зїзду п. Гринько Скасків, який і проводив зїздом. У президії були пп. Михайло Скасків з Литвинова і Микола Стеткевич з Божикова. Крім загальних справ обговорили на нараді самоуправний закон і справу громадських виборів. По дискусії вибрали районовий комітет, до якого увійшли представники громадських комітетів (по одному з кожного села). Головою комітету вибраний п. Гринько Скасків з Божикова, заступником п. Михайло Скасків з Литвинова, секретарем п. Микола Стеткевич з Божикова, скарбником п. Василь Малярський з Рудник, членами комітету пп: Михайло Пшеничняк з Лисої, Іван Фурдей з Бокова, Корнель Водвуд з Шумлян, Олекса Костів зі Славятина і Михайло Деськів з Волощини.

Завалів. Дня 15. квітня ц. р. відбувся районовий зїзд південно-західної частини Підгаєччини. Прибуло 54 представників комітетів УНДО з громад: Завалів, Заставче, Носів, Середнє, Затурин, Маркова, Завалівка, Горожанка, Дришів, Гнильче і Яблонівка. В президії були: голова п. Гринько Скасків, заступник п. Петро Пришляк з Заставча, секретар п. Іван Кифор зі Середнього. Обговорено партійні й самоуправні справи та справу поширення й передплати „Свободи". Вибрано районовий комітет, який обійматиме три майбутні волості. До комітету увійшли пп.: голова п. Петро Пришляк з Заставча, заступник п. Петро Сокольський з Завалова, секретар п. Іван Кифор із Середнього, скарбник п. Дмитро Дідора з Завалова. Члени комітету: п. Іван Семак з Горожанки, п. Михайло Прусак з Дришова, п. Микола Пула з Затурина, п. Микола Ріпецький з Яблонівки, п. Василь Митанчук с. Михайла з Маркової, п. Атанас Гладкий із Завадівки, п. Евген Татарин з Гнильча і п. Стефан Колісник із Заставча.

СПРОСТУВАННЯ.

Воєвідський Уряд Тернопільський ч. BN 26 R. Z. Тернопіль, 30. квітня 1934.

До Пана Олександра Костика, відповідального Редактора „Діла" у Львові. Ринок 10., II. пов.

Дотично статті п. н. „Ватикан-Варшава-Тернопіль", поміщеної в „Ділі" з дня 28. квітня 1934 р. ч. 105, прошу на основі § 19 пресового закону з 17. грудня 1862 р. помістити в найближчому або другому з черги числі отсе спростування:

1) Неправдою є, що місцеві орґани влади загальної адміністрації на терені тернопільського воєвідства застосували в минулому році виняткові репресії супроти так званих „націоналістичних" свят дня 16. травня, зате правдою є, що влада поставилась до тих свят згідно з постановами закону про збори, дивлячись на них — залежно від їх характеру — або як збори у розумінні закону про збори арт. 2. пункт 2, або як релігійні свята, згідно з постановами арт. 27. буква в) згаданого закону. Правдою є, що тих винних, які влаштовували згадане свято у спосіб суперечний з вимогами арт. 2., пкт. 2. закону про збори, потягли до відповідальности, при чому виявилось на підставі судових присудів, що становище місцевої влади в тому відношенню було згідне з вимогами закону.

2) Неправдою є, що орґани льокальної влади приняли невластиву інтерпретацію закону про збори льокальних свят „У. М. Х.", зате правдою є, що та інтерпретація була слушна тимбільше, що сам Виконавчий Комітет свята „У. М. Х." у Львові поставився до того свята як збори, що підпадає під постанови закону про збори, тим, що вніс до Львівського Воєвідського Уряду прохання дозволити влаштувати ті свята на дні 6. та 7. травня 1933 р. у Львові, а Пан Львівський Воєвода рішенням з дня 5. травня 1933. ч. NB 80/10/33 такий дозвіл дав. Далі правдою є, що згадане рішення Пана Львівського Воєводи не признало ґенеральних управнень для терену всіх трьох південно-східних воєвідств, але обмежилося виключно до самого міста Львова.

3) Неправдою є, що арт. 113 Конституції полишає релігійним союзам необмежену свободу ділальности супроти державного закону, зате правдою є, що наведений артикул, на який покликується автор статейки, кінчиться саме постановою, що „проте ніодин релігійний союз не може бути в суперечности із законами держави", а засади тої пізніше не заперечує конкордатовий закон.

4) Правдою є, що деяких гр.-кат. священиків потягли до відповідальности за відправу дня 11. листопада 1933 р. як у дні обходу радісного державного свята — богослуження у жалобних ризах, як теж і правдою є те, що Найвищий Суд, присудом з дня 6. березня 1934. р. ч. 2К 74/34 від-

кинув у тому напрямку касацію о. Ярослава Мельника з Зарубинець.

5) Неправдою є, що позбавляється гр.-кат. священиків права навчати релігію в державних вселюдних школах з огляду на здогадну та недоказану „неблагонадьожність", зате правдою є, що цього роду факти трапляються у випадку засуду вчителя релігії з протидержавну діяльність, або за нарушення педагогічних обовязків підчас навчання в школі.

6) Неправдою є, що тон, в якому давали відповіди Консисторії був невластивий, зате правдою є, що висилані до Консисторії письма мали тон і форму відповідні і для влади, що висилала письмо і для адресата.

7) Неправдою є, що органи центральної влади не були повідомлені про інцидент з о. Антонієм Онуферком у Скалаті, який підчас богослуження 11. листопада 1933. допустився словної зневаги в приявности представника армії, зате правдою є те, що повищий факт, як і взагалі про інші події повідомляють актуально компетентну владу у Варшаві.

8) Неправдою є, що супроти гр.-кат. духовенства органи загальної адміністрації спричинили такого роду події, які слід би змінити, зате правдою є, що відношення влади основане на приписах закону, зберігаючи пошану, належну духовному станові.

За Воєводу:
Начальник Виділу *Жиборський*.

Чи Ви вже зложили книжки або даток на купно доброї книжки для наших братів на заході?

З ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

Нова Рада Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка.

Новообрана Рада Товариства письменників і журналістів зібралась 3. ц. м. під проводом голови ред. Романа Купчинського та уконституувалась в той спосіб: заст. голови д-р М. Стахів, скарбник — ред. І. Кваснищя, господарський референт ред. З. Софронів-Левицький; щодо секретарства, то тому, що воно вимагає багато технічної роботи, а і ред. І. Кедрин і ред. Мирон Коновалець перетяжені професійною і громадською працею — Рада просила обох їх зайнятись секретарством та вести його по взаємному порозумінні.

Курс практичного пасічництва і шовківництва.

Дня 16. травня ц. р. починається на Практичних Курсах „Сільського Господаря" в Янчині другий з черги курс, а саме курс практичного пасічництва і шовківництва.

Курс буде тревати 6 тижнів, то є до кінця місяця червня ц. р. У програмі навчання узглядені є всі ділянки пасічництва та шовківництва як також організація збуту пасічничих і шовківничих продуктів.

Наука буде вестися теоретично і практично на власній пасіці і годівельні шовкопрядки.

Умовини прийняття на курс такі:

1) укінчений 18 рік життя, 2) покінчення щонайменше народньої школи, 3) зложення оплати за науку 30 зол. за цілий курс. Удержання (помешкання і харч) коштує 30 зол. місячно.

Учасники цього курсу можуть залишитися, як цього забажають, на дальші практичні курси, які будуть по цім курсі слідувати.

Зголошення на курс слати на адресу: ПРАКТИЧНІ КУРСИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ" В ЯНЧИНІ, почта в місці.

Чванитеся приналежністю до великої української нації — то підпишіть і вплатіть до кінця липня 1934 р. позичку Рідній Школі. Одна грамота 25 зол.

НАРОДНІ ТРИБУНАЛИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 3. 5. ПАТ. У Німеччині оголошено закон, який змінює карний закон і карну процедуру. На основі нового закону за злочин державної зради каратимуть спеціяльні народні трибунали. У склад народнього трибуналу входитимуть професійні судді — правники і члени трибуналу, призначені канцлером Гітлером на внесок міністра справедливости. Непрофесійними суддями „народніх трибуналів" можуть бути тільки такі люди, які мають досвід у боротьбі з ворогами держави.

Криваві бійки в Амстердамі.

АМСТЕРДАМ, 3. 5. ПАТ. Голяндські націонал-соціялісти уладили тут свій зїзд. Проти учасників зїзду почала демонструвати публика, яку поліція розігнала, вживаючи поліційних псів. Число націонал-соціялістів зросло за рік з 6.000 на 12.000.

Еміграційні справи.

В СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО ЗЛ. ДЕРЖАВ.

Не зважаючи на осторогу до американського консуляту у Варшаві часто зголошуються емігранти або без гарантій з Америки, або з передавненими гарантіями з 1932 і 1933 р. Емігранти приїзджають деколи із дальших сторін, витрачуються на дорогу і мусять із нічим вертати назад, бо консулят не хоче їм видати віза, доки не одержить запевнення, що емігрант після приїзду до Америки буде мати забезпечення і повне утримання.

Без ґарантії ніхто не може одержати віза. Тому кожний, що має намір виїхати до Америки, повинен ще перед одержанням карти вступу написати до тих, що його спроваджують до себе, щоби вони конче і негайно вистаралися ґарантію. Ґарантією є: посвідка з американських банків, яка стверджує висоту вкладів, посвідка роботодавця, яка подає висоту заробітку особи, що спроваджує до себе свояка і „афідавіт ов сіпорт". Якщо взиваючий має в Америці доходове підприємство, то повинен також прислати відповідний документ до консуляту.

Ґарантії може спроваджуючий переслати або просто до консуляту або до Т-ва Опіки над Укр. Еміґр. у Львові, а воно його дальше спрямує.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

В постановах канадійського уряду про приїзд чужинців до Канади не зайшли ніякі зміни. Дальше можуть до Канади їхати: жінки до чоловіків, недолітні діти до 18 літ життя до родичів, наречені до наречених і особи, що їдуть до дальших свояків в Канаді, якщо наслідком окремих заходів дістануть дозвіл на одержання канадійської візи.

Без перміту можуть їхати реемігранти, що вертають до Канади протягом одного року від залишення пристані в Канаді. Реемігранти можуть забрати зі собою жінки та діти до 18 року життя. Коли мине речинець, а реемігрант не може вернути до Канади, мусить старатися про новий дозвіл на виїзд.

НОВИНКИ

— **Справа посад у Маслосоюзі.** Кандидатам і кандидаткам на посади в Маслосоюзі подаємо оцим до відома, що жадних вільних місць у Маслосоюзі нема. Одночасно не маємо змоги полагодити безлічі подань, які щодня напливають. Отже зайве вносити подання, наражувати себе на видатки та вживати впливів, бо з причини браку вільних місць, подання не будуть розглядані. Рівночасно повідомляємо всіх петентів(тки), що внесені ними подання — відкинені. Свідоцтва і всі залучники просимо відобрати собі в канцелярії Секретаріяту Союзу. Окремо про це нікого не повідомляємо. —
1508 **Дирекція Маслосоюзу.**

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 5. ц. м. в год. 19. відбудуться в домівці Т-ва при вул. Чарнецького ч. 26. реферати д-рів О. Філяса, М. Хомина і С. Коржинського на тему: „Праця лікаря на вакаційних оселях".

— **Марійська Академія у Львові** в перші роковини свята „УМХ" відбудеться в неділю 6. ц. м. в ґімнастичній салі акад. гімназії. В програмі виступ усіх Марійських Дружин на терені Львова. Початок: год. 7. веч.

— **Нові літературні напрямки і галицькі українські поети.** Заходом Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові відбудеться дня 6. травня (неділя) ц. р. в 18 год. в салі „Української Бесіди" у Львові (вул. Рутовського 22) відчит на згадану тему. Виголосить його д-р Микола Гнатишак.

— **Концерт у Львові.** В суботу, 5. травня відбудеться концерт відомих музиків, скрипака проф. Ев. Перфецького і пяніста проф. Романа Савицького в салі Лисенка при вул. Шашкевича 5. Початок год. 8. веч. Ріжноманітна й інтересна програма, зложена з творів Брамса, Франка і Ґріга повинна спонукати наше громадянство до численної участи. Дохід з концерту призначений на львівські півоселі, на які зголосилось поверх 500 дітей. Прийдім на концерт і поможім нашим дітям!

— **Студенти правники** з львівського університету можуть вносити прохання до деканату виділу права найдальше до 10. травня ц. р., щоби їх допустили до іспитів в червні або у вересні. Цього речинця внешення прохань мусять студенти правники доконче придержуватися, бо можуть втратити право здавати річні іспити. Крім того матимуть клопоти. Кандидати, які студіюють право на основі старої системи, мусять також вносити прохання до 10. травня ц. р., якщо задумують скінчити свої студії на основі нових приписів.

— **Вистава УФОТО.** Святочне відкриття виставки української фотографіки відбудеться у неділю 6. травня ц. р. в год. 12.30 вполудне у салях Національного Музею при вул. Мохнацького 42. У виставі беруть участь 52 автори, які дають preріжні зразки українського фотомистецтва. Поінформовані впевняють, що цьогорічна мистецька вистава УФОТО далеко переростає попередні під оглядом високого мистецького рівня і цим підтверджують запевнення, що молоді українські світлинці доходять у своїй творчості до щораз-то кращих успіхів. Кожний, хто піде оглянути виставу — переконається про це наглядно.

— **Свячене на Замарстинові** влаштувала в неділю, 29. м. м. вечором парохіяльна рада при церкві св. Йосафата, яка міститься в домівці читальні „Просвіти" при вул. Львівській ч. 56. Зійшлися самі старші парохіяни, бо молодь, користаючи з погоди, воліла піти на прохід за місто. Присутніх було 82 особи, що вислухали наперед звіту парохіяльної ради з її діяльности. Отже довідалися як стоїть справа з площею від маґістрату під будову церкви та що незабаром зачнуть перевозити матеріял деревляної церковці, щоби поставити тимчасову церковцю. Парохіяльна рада вишле своїх членів за збіркою на будову церкви в Замарстинові. Опісля о. радник Туркевич і о. Жовнірчук з Голоська довершили освячення. Вислухавши промов священиків, зібрані відспівали кілька воскресних пісень. Чистий дохід остався в квоті 54 зол. 15 сот.

— **Посвячення домівки Т-ва св. Йосифа.** У неділю 29. квітня ц. р. Преосвященний Іван Бучко в асисті о. крилошанина Д. Лопатинського й ігумена ЧСВВ Й. Лучинського посвятив домівку католицького Т-ва українських дівчат ім. св. Йосифа у Львові, при вул. Руській ч. 10. Підчас цілого свята співав хор дівчат. Преосвящений Іван виголосив відповідну проповідь, а опісля відбулося спільне свячене для дівчат. Промовляли: п-і О. Бачинська від Марійського Т-ва Пань, о. протоігумен Решетило, п. Е. Тишинська від Т-ва „Будучність" і п-і д-р Сімович від Матірнього Т-ва „Просвіти".

— **Хрущі на овиді.** Кілька років з черги мали дерева спокій від своїх відвічних ворогів, якими є маєві хрущі. Цього року ті шкідники зачинають пригадуватися і проявляють уже в деяких сторонах оживлену активність. В Чехословаччині хрущі появилися масово й обжирають свіжу зелень дерев. Освідомлене населення виступило до завзятої боротьби з тими шкідниками.

— **Ще про бурхливу ексмісію.** У вівторок, 1. травня ц. р. зайшов коморник Кізель до мешкання кравця Маєра при вул. Ненцкого у Львові, щоби його усунути з помешкання за неплачення комірного. Коли коморник почав урядувати, зібралася на борзі юрба комуністів, які виломили залізну браму і перешкодили коморникові перевести ексмісію. Опісля юрба вдерлася до приватного мешкання властительки дому Френкльової, де понищила кухонну посуду, поломила всі меблі, повибивала всі вікна та порубала двері. Зі столика юрба забра-

за 200 зол. Після того вандальського знищення вивісили на бальконі червону хоругов і розкинули комуністичні летючки. Одночасно один з юрби виголосив промову, що ексмісії вже більше не буде, бо всюди так зроблять. У тім самім домі мешкає ще 22-ох льокаторів, з яких 17 не платить від 4-ох років ні сотика. Зате властительку екзеквують за залеглий податок за 4-ий квартал 1933 р.

— „Я з батярами не говорю". Перед суддею Вітошинським у Львові станув аптикар Яків Гельбарт, бурмістр Щирця, за зневагу президента Річипосполитої та образу урядовця в службі. Сталося це на засіданні місцевої шкільної ради в Щирці, на якому обмірковувано справу мешканевого додатку для управителя школи Влад. Березовського. На основі акту обвинувачення Гельбард сказав: „Що мене обходять декрети президента Річипосполитої", а на замітку Березовського в урядовім характері відповів: „Я з батярами не говорю". На розправі обвинувачений виперся вини щодо президента Річипосполитої, а другий закид потвердив. Так до Березовського справді сказав, але не як до урядовця, тільки як до приватної особи. Розправа скінчилася засудом на 90 зол. грівни за образу п. Березовського.

— Як нас троять пекарі. Скарбову владу повідомлено, що львівські пекарі вживають при печенні хліба купальної соли. Переведена контроля ствердила справді в багатьох пекарнях, особливо жидівських, купальну сіль, якої вживано замість кухонної, яка є дорожча. Всі винні будуть відповідати перед судом.

— Драма, яких багато. 32-літній Франц Лозьний, б. службовець городського суду у Львові розпився і втратив посаду. Жінка його покинула і замешкала як субльокаторка при вул. Шептицьких, а він скитався по Львові без постійного кутка. Нараз довідався, що його жінку відвідує шевський челядник Антін Сметанюк. Мин. середи прийшов під їх двері і заставши їх замкнені, почав гримати кулаками. Перестрашена жінка втікла, вискочивши вікном. Коли ж Лозьний хотів теж вікном влізти до середини, щоби порахуватися зі Сметанюком, цей стрілив до нього з револьвера і ранив його тяжко. Сметанюка арештовано.

— Великі пожежі. В селі Жужель коло Белза пов. Сокаль вибухла в ночі на 1. ц. м. в загороді Івана Дякова пожежа, що перекинулася на сусідні будинки. Разом згоріло 11 будинків на загальну шкоду 15.000 зол. Вогонь був підложений. — В Павловичах пов. Ліжа згоріло 94 будинків, наслідком чого 800 осіб лишилось без даху над головою. У вогні знайшло смерть 7 осіб, а кільканацять тяжко попарилося.

— Присуд на ватагу Чайковського. В Чорткові оголошено присуд у процесі членів бандитської ватаги Чайковського, т. зв. „Червоної Січі", що грабувала в заліщицькому і сусідніх повітах. Присяжним суддям поставлено коло 100 питань. На основі їхнього вердикту трибунал засудив: Володислава Тишковського на 12 літ вязниці, Петра Лесьова на 12, Йосифа Побігуна на 10, Мик. Лазаровича на 8, Гриця Маніборського на 8 літ, Василя Папушака, Івана Дідича і Сильвестра Фоюка на 5 літ, Івана Леснюка на 4, Петра Рогозинського на 3, Андр. Химича і Петра Бричка на 2 роки. Стеф. Шарабурку і Гриня Івасюка увільнено. Крім того всі втратили громадянські права на 10 літ.

— Загадочний напад. На Шмуля Гірша, збіжевого купця з Камінки Стр., напало 3. грудня м. р. вечором коло Руданець львівського повіту двох опришків, які звалили його на землю і зрабували сорок кілька золотих. Один із них хопив Гірша за горло і вложив йому в рот хустку, щоби не кричав. Кілька днів пізніше Гірш побачив у Ременові Василя Калівошку і вказав на нього, що то він його ограбив. Наслідком того Калівошка, знаний в околиці неспокійний дух, станув 30. м. м. перед судом присяжних у Львові. Однак на розправі Гірш не вмів подати певних доказів проти обвинуваченого і тому суд Калівошку увільнив.

— Засудили громадських ошуканців. В Жабю скінчився перед виїздним суддею з Коломиї процес громадської старшини з Криворівні під замітом зловживань і ошуканств на шкоду населення. Як виказала розправа, головним ошуканцем був громадський касієр Іван Джурак, який сам один присвоїв собі понад 7.000 зол., а помагав йому громадський екзекутор Осип Тріска, що стягав з населення податки, які наложив самовільно Джурак. Суддя засудив Джурака на 1 рік, знижуючи кару на основі амнестії на 10 місяців вязниці, Тріску на 14 місяців з обнижкою на 1 рік, Федора Максимюка на 8 і Василя Цвілинюка на 7 місяців. Трох обвинувачених суд звільнив.

— Залізнича катастрофа від спеки. Коло Замостя вискочив зі шин особовий потяг, що їхав до Люблина. Машиніста тяжко потовкло, топник дістав потоясення мозку. Вагони попадали зі шляху, але не перевернулися. Кількох пасажирів потовклося. Причиною була спека, від якої розширилися шини.

— Жертва купелі. В Сяні під Перемишлем утонув підчас купелі Людвик Лечко, уч. VI. гімн. кл.

— Богата жебрачка. В Щебрешині пов. Замостє приарештовано бездомну 55-літню Осипу Маньковську, при якій знайшли суму 71.266 зол. Ті гроші вона зібрала жебраниною і носила при собі у спеціяльно вшитому мішочку. Мандрувала по цілій Польщі і задержалася довший час у Щебрешині. Справу переказано судові, який засудив її на 6 місяців вязниці і 500 зол. грівни за жебранину, хоч мала маєток і не потребувала бути тягарем для населення.

— 10 міліонів страти. У звязку з реорганізацією варшавського маґістрату стверджено, що після війни стратило місто наслідком кепської господарки і частих зловживань 10 міліонів золотих.

— Кривава статистика. На протязі квітня ц. р. у Варшаві 132 особи рішили покінчити самогубством, одначе тільки 32 загинули. Від самоходових випадків згинули дві особи, ранених було 75. Трамваї переїхали на смерть 3 особи, а 26 покалічили. Душогубств було 6. Від летунської катастрофи згинули 2 летуни. Наслідком зачадження вмерли 4 особи.

— Сталевий острів на океані. Англійські сталеві заведення Вікерса з інж. Вудзоном виладили величезний проект сталевого острову для постою літаків, що буде уміщений під 40-им ступнем північної ширини на Атлантійськім океані коштом 16 міліонів долярів. Сталевий острів буде одночасно портом для кораблів. Конструкція заведень Вікерса є постійна, коли проект Вудзона є рухомий і через те відпорніший на бурі.

— Гітлер на похороні кравця. Перед кількома днями канцлер Гітлер взяв участь у похороні нірнберського кравця Йосифа Гайнріха. Небіжчик був одним з найстарших членів націонал-соціялістичної партії.

— Населення Берліна і Відня. З кінцем січня ц. р. місто Берлін мало поверх 4 міл. 215 тис. мешканців. В порівнанні з попередніми місяцями населення столиці німецької держави незначно зросло. Повільний приріст населення стверджено теж у Відні. На основі перепису, переведеного у квітні ц. р. в столиці австрійської держави стверджено 1.900.000 мешканців. На протязі останніх десятьох років скількість віденського населення зросла тільки на 15.000 осіб.

— Тома Морус святим? Англійські католицькі кола заходяться в справі канонізації Томи Моруса. На петиції, висланій у тій справі до Риму, находиться 65.000 підписів людей з ріжних кол англійського громадянства.

— 50.000 долярів за зловлення бандита. Як повідомляють з Америки, за бандитом Ділінґером і членами його банди шукає ціла армія поліцистів і детективів. Змобілізовано яких 100.000 службовців, одначе всетаки без успіху. В десятому тижні погоні перешукано цілу околицю Сінсінаті, де хтось бачив, як бандити перевантажували кілька скорострілів з одного самоходу на другий. Одночасно в Шікаго поліція арештувала ватажка іншої банди, Лоґлінса, що доконала багато крадіжей, уведень і шантажів, заробляючи на тім коло 50 міл. долярів. Тимчасом американська влада підвищила первісну нагороду за спіймання Ділінґера із 25.000 на 50.000 долярів. Із Шікаго повідомляють, що поліційна стежа, зложена з трьох людей, дігнала самоходом авто, в якому находилося чотирьох членів банди Ділінґера. Поліцаї хотіли їх арештувати, але бандити добули машинові пістолети і казали піднести руки в гору та машерувати в поле біля гостинця. Поліцаї мусіли послухати, а коли один пробував ставити опір, бандити тяжко його побили. Опісля бандити втікли.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Евген Мальчинський ЧСВВ, родом холмщак, помер у Краснопущі 1. V. ц. р. в 63. році життя. Покійний був довголітним адміністратором монастирів у Лаврові, Жовкві, Кристинополі і Краснопущі. В. И. П.!

—o—

Спортові висліди.

МИСТЕЦТВА ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

Львів. Лехія—II. Сокіл 2:0 (1:0).

З нових видань.

Олена Цегельська: СЛІДАМИ БОСИХ НІЖОК та інші оповідання. Накладом Відділу Т-ва Взаїмна Поміч Українського Вчительства в Самборі. 1934, ст. 66.

Авторка — сільська вчителька зібрала в тій збірці свої нариси з життя малих школярів, за якими має нагоду стежити довгими роками. Прикмета тих нарисів — велика простота та материнське тепло. Від часів оповідань Франка та Степана Ковалева змінилась техніка таких нарисів, хоч неодному може видаватись дивне, як можуть змінятись такі речі в таких простих справах. Бачиш і описуєш, що бачиш, і кінець. Тимчасом виявляється, що найважніше в таких простеньких описах: на чому зупиняєш свій зір і як це передаєш.

Перший нарис про босі ніжки дітей, що залишають сліди на снігу, можна би вважати чимсь у роді символічного вступу, хоча авторка і не писала його з тією думкою. Всі ці дрібні епізоди щоденного життя у сільській школі і поза нею, за якими слідкує народня вчителька, буцім то давно відомі, аж ось одного дня запримічує вона їх уперше, ідучи до школи або вертаючись із неї.

Дуже важко змальовувати ворухання зворушеного серця, щоб не попасти у дешевенький сентименталізм, коли хочемо до цього додати ще й педаґоґічну нотку, хочаб яку делікатну! Ось приклад. Описує авторка, як найкращий школяр став найгіршим; аж згодом виявляється, що він працює як наймит у чужій хаті. Ще й господиня йде до вчительки прохати, щоб його виписати зі школи. Вчителька зрозуміла терпіння школяра, взяла його під свою опіку і кінчить свій „образок": „Я провинила й мушу направити зло, яке несвідомо зробила. Але як? Чи вільно мені другі діти карати, а його ні? Чи булоб це справедливо?..." — І кінчить: „Чи забуде він коли кривду, яку я йому зробила?"

Така рефлексія занадто проста, як на літературні нариси. Читач хоче, щоб останній акорд мав у собі тепло справжнього зворушення. Такі акорди находимо в деяких нарисах, як „Весела могила", „Він не вмре", „Подих волі". Казка про „Бохонець-хліба" має потрібні нотки легкої фантазії. Неодному нарисові бракує трохи більше літературної композиції але відомо, що композиція в цього роду творах залежить часто від живішого сюжету. Шкода, що Видавництво, яким опікується наше вчительство, не подбає при таких виданнях, щоб мова в них була чиста, літературна. Хоч назагал в усій збірці вона вище ніж середня (коли брати пересічну мову наших шкільних підручників, усе ще макаронічну!), проте є тут іще сила, зовсім елементарних москалізмів і польонізмів, як „більше чим", зам. більше як, „лучі" зам. промені, проміння, „хрустальних" зам. кришталький, „опустили школу" зам. покинули, залишили, „виновник" зам. винуватець, „невмолимий" зам. невблаганний, „зближаєсь (!)" зам. зближається, „не помагало взивання родичів" зам. не помагало і те, що взивали... „легче о (!) сльози" зам. за, „хлипання уставало" зам. припинювалось, втихало, „забувало про що ходить (!)" зам. йде, „не йшла як належить" зам. якслід, „перебіг хороби" зам. хід, „средство" зам. засіб, „спосіб поступування (!)" зам. поведінки, „так грізним" зам. таким грізним, „жадаю розігнання на чотирі (!) вітри" зам. домагаюсь, щоб розігнали... Все це тільки частина помилок; крім цього і правопис трохи шкутильгає „вищістю", „блище", „цеї" і т. д.

м. р.

З концертової салі.

Леопольд Мінцер, пяніст.

Концерт Леопольда Мінцера можемо зачислити до найгарніших цьогорічного концертового сезону. Мінцер, який здобув собі славу як віртуоз не тільки у краю, але й за границею, заслужився у Львові ще також як знаменитий педаґоґ. Програма концерту була дуже ріжнородна і може аж за багата. Ми почули твори 10-ох авторів, почавши від Моцарта та Скарляті аж до Дебісі та Скрябіна. Одначе в кожний твір концертант умів вжитися, сягаючи в саме ядро твору, та віддати його з великим почуттям стилю. Технічна сторона є вже доведена до вершин досконалости. Найтяжчі технічні проблеми розвязує з небувалою легкістю. Шкода тільки, що в програмі переважали твори більш технічної натури, а менше було настроєвих та глибших змістом. Бо саме Мінцер прегарно вміє віддзеркалювати інтимні настрої, доказом чого було Андант Моцарта, „Кон мото" в Сонаті Шуберта та Ноктюрн фіс-дур Шопена. Твори Дебісі, повні акустичної образовости, фасцинували силою фантазії та захоплювали кольоритом. На салі панував ентузіястичний настрій, тож оплескам не було кінця. Концертант був примушений до цілої низки додатків.

І. Приймова.

Дописи.

РОГАТИНЩИНА.

Просвітянські конференції. Дня 16. квітня відбулася культурно-освітня конференція, скликана філією „Просвіти" в Рогатині, на котру запрошено представників усіх місцевих товариств, інтелігенцію та свідоміших міщан. Участь у конференції взяло 22 представників товариств та інтелігенції. Конференцію скликав Виділ філії, щоби дати змогу працювати в культурно-освітній ділянці місцевій інтелігенції та студентству, котрі нарікали, що їх усувають від співпраці. Конференцію отворив голова філії д-р Дмитрів, що виголосив реферат п. н. „Напрямні культурно-освітньої праці". Над рефератом розвелася широка дискусія. Усі бесідники погоджувалися з головними тезами реферату. Представники студентства заявили, що в щирість інтенцій Виділу не вірять, тому від співпраці відмовляються. Одначе не всі студенти погоджувалися зі становищем своїх представників. При філії зорганізовано відчитову секцію, в склад котрої ввійшли головно члени учительського збору української гімназії. — Дня 22. квітня відбулася повітова освітня конференція, на котру запрошено виділи всіх читалень, сільську інтелігенцію та свідоміших селян. Явилися представники 20 читалень. Голова філії д-р Дмитрів виголосив реферат п. н. „Методи культурно-освітньої праці". Представники читалень здавали звіти з діяльности своїх читалень за останні чотири місяці. Кожна читальня з присутніх на конференції відсвяткувала свято Шевченка. Виділи читалень відбули 112 засідань. Виголошено 37 рефератів. Прочитано 4.676 книжок. Аматорські гуртки відіграли 37 вистав. З забав, вкладок, вистав зібрано 2.658 зол. 60 сот. На конференції поружено багато справ, звязаних з поглибленням освітньої праці по читальнях. Читальні згодилися виріввати частину своїх залеглостей і є надія, що рогатинська філія зложить до половини травня 500 зол. Матірньому Товариству за дібрані книжки та друки.

Повітове Народне Свято в 120-ліття народин Шевченка. Заходом філії „Просвіти" при співучасти читалень повіту відбулося дня 29. 4. Повітове Народне Свято в 120-ліття народин Т. Шевченка. Програма свята богата та ріжнородна. Особливо гарно випали хорові точки хору з Підгородля. Рідко стрічаємо селянський хор так вишколений та підготовлений. Треба завдячувати це п. Грицаєві, тамош. учителеві, що не жалував праці, аби довести хор до такого ступня перфекції. Добре співав хор чит. „Просвіти" з Явча. П. Якимець захопив усіх грою на бандурі. Гарно списалася теж мандолінова орхестра Т-ва „Зоря" в Рогатині. На жаль, інтелігенції, з виїмком одного священика, майже не було, хоч у Рогатині її доволі багато.

—o—

СПОРТ.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

ВІДЕНЬ, 29. 4. Адміра — Ф. А. Ц. 3:2; Рапід — Гакоаг 5:2; Вієнна — Донав 2:0; Він — Австрія 4:2; Вакер — Спортклюб 2:1; В. А. Ц. — Лібертас 5:4

ВІДЕНЬ, 1. 5. Адміра — Вієнна 3:1; Рапід — Донав 8:1; Австрія — Гакоаг 5:0; Лібертас — Ф. А. Ц. 3:1

Дружини І. ліги мають розіграти ще по два змагання, так що 13. ц. м. мистецтва закінчаться. Мистецтво Відня добула оконечно Адміра, яка має вже 32 пункти; другий у табелі Рапід має 27 пунктів і може добути лише 31 пунктів у двох змаганнях; третє місце держить дальше Австрія (25 пунктів); 4) Вієнна 23; 5) Ф. А. Ц. 18; 6) В. А. Ц. 18; 7) Ф. Ц. Він 17; 8) Спортклюб 16; 9) Вакер 16; 10) Гакоаг 16; 11) Лібертас 15; 12) Донав 13 пунктів. До другої ліги впаде правдоподібно Донав по однорічнім побуті в І. лізі; на його місце увійде Фаворітнер А. Ц., мистець II. ліги (давніше „Герта").

МІЛЯНО. Мистецтва Італії скінчені. Мистецтво добув четвертий раз Ювентус (Торіно) 53 пункти, 2) Амброзіяна (Міляно) 49, 3) Неаполь 44; 4) Больонія 42 і т. д.

ЛЬОНДОН. Мистецтво І. ліги добув Арсенал (Льондон); до другої ліги спадають Шефільд Юнайтед і Нюкастль Юнайтед.

—o—

Нові книжки й журнали.

РІДНА МОВА, ч. 5. Зміст: І. Огієнко: Наддніпрянська еміграція й рідна мова. Є. Грицак: Українська мова в сучасній школі. І. Огієнко: Шевченкова мова: Шевченкова графіка. І. Дощівник: Румунські слова в українській мові на Буковині. Ф. Коковський: Назва сіл у Сяніччині в XV століттї. Й. Шемлей: Прислівники на -о, -е в українській мові. С. Шелухин, Р. Завадович, І. Кр-ч, о. Ю. Кміт, Т. Олесіюк: Окремі замітки про українську мову. Життя слів. Чистота й правильність української мови. відповідь на запитання наших Читачів. Мова наших видань („Баран і німі" С. Гординського) Я. Рудницький: Музичний словник. Українська мова у „Записках" ВУАН. Чеський голос про „Рідну Мову". Дописи Прихильників рідньої мови. Розділ для самоуків і дітей: Початкова Граматика укр. літературної мови.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. Рік X. ч. 3—4 за березень-квітень 1934. (Адреса: Wien XVIII. Gerstoferstr 138/8.). Зміст: † Володимир Кипріян. — М. Секретар: Пропамятні марки. — В. Кипріян: Цінна памятка. — Генеральні Збори Союзу Філятелістів України у Берліні. — А. Лішка: Філят. спомини з України. — Л. Кальмус: З історії пошти в Галичині й Буковині. — Нові марки. — Дрібні вісти. — Критика і бібліографія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича Бережани:
4. V. Чумаки.
5. V. Ельга.
6. V. Сонце руїни.
7. V. Наша парада.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 4. V. год. 7·30 веч. „Товаріщ" Абон. неважний.

Субота, 5. V. год. 7·30 веч. премієра „Фонсеве весілля" комедія Рушковського Абон. 19.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 4. V. год. 7·30 веч. пінп найвижчі „Родина" Абон. 12.

Субота, 5. V. год. 7·30 веч. „Карієра Густава Лебреша" Абон. 18.

Кіна.

АПОЛЬО: „Ордонанс" (на осн. Мопасана, реж. Тужанського).

АТЛЯНТИК: „Отаман Анненків" (фільма в російській мові).

ВАНДА: „Велика клітка".

КАСІНО: „Королева Христина" (Грета Гарбо).

КОЛІСЕЙ: „Любка з кабарету", ревія „Це мені вистане".

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних діжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Чібі" (віденська комедія), ревія „Травень, літо, травка!"

МІРАЖ: „Ясноволоса мрія" (Ліліяна Гервей, Анрі Гара).

МУЗА: „Сховайте ваші смутки" (Льорель і Гарді).

ПАЛЯС: „Нешлюбна ніч".

ПАН: „Затроєні душі" та ревія.

ПАСАЖ: „Лицарі степу", „Що може Париж?"

СВІТ: „Пожежа над Волгою".

СОНЦЕ: „Королівський любко", ревія „Катаринка в сонці".

СТИЛЕВЕ: „Дайте мені чоловіка!" (Анні Ондра), ревія „З усього серця".

ХИМЕРА: „Ніч кохання" Джозе Мохіка.

УТІХА: „Дама й боксер", ревія „Вуха до гори!"

Закордонне радіо.

Пятниця, 4. травня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 21·30, 22·15 Концерт, **Кошиці** (269,5) 16·30 Концерт військової орхестри. **Лягті** (1807) 17·25 Спів, **Атльона** (531) 19·50, 20·45 Спів, 22·40 Флет, **Білгород** (439,8) 16·00 Пісоньки, 17·00 Популярні мельодії, 20·00 Вок. ресітал із Загреба (Слабін, мецосопран), **Ковно** (1935) 20·20 Спів, **Берлін** (356,7) 12·00, 16·00 Концерт, 19·15 Реґерові твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9·00 Нар. пісні, 18·00 Камер. музика, 19·00 „Поворот до природи" нар. песа, **Кельн** (455,9) 12·00 Концерт військ. орхестри, 19·00 Веселий музик.-вок. вечір, **Мінхен** (405,4) 20·15 Концерт із нагоди 60. роковин Пфіпнера (нім. композитор), **Міляно** (368,6) 11·30 Квінтет, 20·45 Кам. концерт, **Рим** (420,8) 18·00 Легка музика, 17·00 Вок. інстр концерт, 20·45 „Сумерк богів" оп. Ваґнера.

Субота, 5. травня 1934.

Давентрі (1500) 20·20 „Приватне життя Дон Хуана" репортаж із фільми виробні Імп. Студіос при участі Фербенкса, **Відень** (506,8) 19·45 Тирольські мельодії, **Братислава** (298,8) 12·35 Концерт, 16·50 Вертеп, **Мор. Острава** (259,1) 16·05 Концерт, **Прага** (470,2) 19·00 „Бранденбурґійці в Чехії" оп. Сметани, **Париж** (1649) 20·00 Легка музика, солісти, **Білгород** (439,8) 14·00 Популярні мельодії, 16·30, 21·00 Спів, 20·00 Весела авдиція, **Берлін** (356,7) 16·00 Популяна музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·10 Травень у пісні, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Бокачйо" оп. Суппе, **Мінхен** (405,4) 17·30 Пфіпнерові пісні, 20·10 Веселий вечір, **Штутґарт** (522,6) 19·30, 20·15 Нар. музика, **Стокгольм** (426,1) 16·20 Популярна музика, спів, **Міляно** (368,6) 13·05 Тріо, 20·55 „Манон Леско" оп. Пучінія, **Рим** (420,8) 17·10 Легка музика, 20·45 Концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 4. травня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 11·40 Огляд преси, 11·57 Сигнал часу, 12·05, 12·33 Популярна музика з ґр. плит, 15·05 Збіжева біржа, 15·10 Господарські вістки, 15·20 Легка музика, пісоньки, 16·20 Муз. загадки, 16·35 Концерт оранського хору, 17·00 Скрипковий ресітал у супр. фортепяну, 17·30 Відчит про Красінського, 17·50 Горожансько-держ. виховання в нових програмах нар. школи та ґімназії, 18·10 Муз. авдиція, 18·40 Легка музика, 18·53 Театр. фейлетон, 19·05 Всячина, 19·25 Актуальний фейлетон, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Фейл. „На літературному фронті", 20·15 Муз. балачка, 20·30 Трансм. зі Стокгольму: Міжнар. концерт шведської музики, 21·30 Симф. концерт, 22·40, 23·05 Танкова музика.

Субота, 5. травня 1934.

7·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Джезовий концерт, 15·10 Господарські вістки, 15·40 Авд. для хорих, концерт сальонової орхестри, 16·20 Лекція фр. мови, 16·35 Скрипковий концерт сліпого скрипака Каньовського в супр фортепяну, 16·50 Джезова музика, спів, 17·15 Відчит про Норвіда, 17·35 Репортаж, 19·03 Ґр. плити, 19·15 Всячина, 19·25 Пісні, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Шопенівський концерт, 20·35 Почт. тех. скринька, 20·50 Легка музика, спів, 21·50 Спів. ресітал у супр. фортепяну, 22·20 Легка музика сальонової орхестри, спів, 23·05 Легка музика з ґр. плит.

ОПОВІСТКИ

Замісць щирої подяки Всім за ласкаву участь у похоронах сестри, бл. п. Іванни Вітковицької складають на Рідну Школу 50 зол. **Сестри і брат.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ГОДИННИКИ направляє прецезійно й дешево **Домбровський і Розважевський.** Львів, Академічна 2. (З провінції просимо поштою). 73/53 10—10

ПАНСІОН „АННА" В КОСОВІ поручає соняшні кімнати, першорядна кухня. Ціни дуже приступні. 1481 3—10

ФРОНТОВА кімната мебльована, 2 вікна, видна і тепла, особі на становиську до винайму. Вул. Виспянського 31. 1502 3-3

ОГОЛОШЕННЯ

Пасічники!

Загальні Збори Кооперативи „Рій".

Дня 10. травня 1934. в салі Бюра Посередництва Праці, Львів, Ринок ч. 10, II поверх (ґалерія на право) в год. 10-ій передполуднем відбудуться Загальні Збори Кооперативи „Рій" з таким порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2) Звіт з діяльности кооперативи за діловий рік 1933.
3) Затвердження біляпсу.
4) Розділ чистого зиску.
5) Вибір Надзірної Ради на 3-літну каденцію.
6) Внески і запити.

На випадок, коли не буде вимаганої статутом скількости членів, Загальні Збори відбудуться без огляду на скількість — годину пізніше, себто в годині 11-ій.

Надзірна Рада.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 450—
„ „	1/2	„ 250—
„ „	1/4	„ 130—
„ „	1/8	„ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.